

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/konspiracja/88354,Podziemny-parlament-w-pojaltanskiej-Polsce.html>

Obchody rocznicy powstania Polskiego Państwa Podziemnego – Warszawa, 27 września 2021. Fot. Sławek Kasper (IPN)

ARTYKUŁ

Podziemny parlament w pojałtańskiej Polsce

OKRES HISTORYCZNY

(1945-1948) Pierwsze lata Polski Ludowej

Autor: FILIP MUSIAŁ 17.12.2021

Większość z nas wie już, kim byli Żołnierze Wyklęci. Doceniamy ich poświęcenie i rozumiemy, dlaczego walczyli w konspiracji. Ale działacze polityczni, którzy w Polsce zajętej przez komunistów trwali w podziemiu, wciąż pozostają zapomniani.

Po zajęciu Polski przez Armię Czerwoną i ustanowieniu w niej uznanego na arenie międzynarodowej komunistycznego rządu rozwiązywano Polskie Państwo Podziemne. Nie oznaczało to końca walki o suwerenną Rzeczpospolitą.

Polska pod nową okupacją

Politycy Rady Jedności Narodowej w *Testamencie Polski Walczącej* podkreślali:

„Koniec wojny z Niemcami zastał Polskę w sytuacji niesłychanie trudnej, a nawet tragicznej. Gdy inne narody, zwłaszcza zachodnie, po zlikwidowaniu okupacji niemieckiej odzyskały rzeczywistą wolność i mogły przystąpić samodzielnie do urządzenia sobie życia, Polska w wyniku wojny, w której poniosła największe ofiary, znalazła się pod nową okupacją, z rządem narzuconym przez ościenne mocarstwa i bez wyraźnych widoków na pomoc swych sojuszników zachodnich”.

Koniec działalności Polskiego Państwa Podziemnego nie oznaczał zatracenia idei niepodległościowej. W konspiracji powstało Zrzeszenie „Wolność i Niezawisłość” (WiN) kontynuujące idee Armii Krajowej, działała też większość przedwojennych partii politycznych: narodowcy (z wyjątkowo silnym pionem zbrojnym), socjaliści i piłsudczycy.

**Włodzimierz Marszewski (zbiory
IPN)**

**Wacław Lipiński (zbiory Marka
Gałęzowskiego)**

Wspólny cel: Niepodległość

Dla konspiratorów z doświadczeniem okupacyjnym było oczywiste, że jedynie działając wspólnie można osiągnąć sukces w walce z czerwonym imperium. Z inicjatywy narodowca Włodzimierza Marszewskiego, piłsudczyka Wacława Lipińskiego i przy współpracy Stanisława Bukowskiego, byłego oficera kontrwywiadu AK – powstała koncepcja powołania Komitetu Porozumiewawczego Organizacji Demokratycznych Polski Podziemnej. Powstał on w Łodzi, w marcu 1946 r., a w jego skład weszli przedstawiciele Stronnictwa Narodowego, piłsudczykowskiego Stronnictwa Niezawisłości Narodowej, Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość”, a później także Niezależnej Polskiej Partii Socjalistycznej. Komitet był ostatnim ciałem, które w pierwszym etapie miało koordynować działania konspiracji niepodległościowej, a ostatecznie stać się namiastką podziemnego parlamentu.

Obok Marszewskiego i Lipińskiego najistotniejszą rolę w Komitecie odgrywali Wincenty Kwieciński (WiN) oraz Adam Obarski (NPPS). Wszyscy oni usiłowali oddziaływać na opinię międzynarodową, informując ją o rzeczywistej sytuacji w kraju poddanym czerwonemu terrorowi. Wystosowali *Memoriał do Rady Bezpieczeństwa ONZ*, a także pisma do Trybunału w Hadze, prezydenta USA Harry’ego Trumana i prezesa Kongresu Polonii Amerykańskiej Karola Rozmarka. Nawiązali też potajemne kontakty z Polskim Stronnictwem Ludowym kierowanym przez Stanisława Mikołajczyka – największą jawnie działającą opozycyjną wobec komuny partią polityczną oraz z hierarchami Kościoła katolickiego w Polsce, a także z ambasadami USA i Wielkiej Brytanii.

Wincenty Kwieciński (zbiory IPN)

Adam Obarski (zbiory IPN)

Byle do wyborów...

Informowanie wolnego świata o sytuacji w Polsce uważano za bardzo ważne. Działacze podziemia mieli bowiem nadzieję, że zapowiedzianych w postanowieniach konferencji jałtańskiej wyborów nie uda się komunistom sfałszować. Licząc na pomoc aliantów w pierwszym memoriale pisali, „że w Polsce nie ma wolności słowa, prasy, zrzeszeń itp.”. W drugim elaboracie miały znaleźć się dane „na temat aresztowań i więzienia podziemnych działaczy politycznych w Polsce”.

Komitet został rozbity aresztowaniami na początku 1947 r. Marszewski został skazany na karę śmierci i zastrzelony, Lipińskiego zamordowano w więzieniu, Kwieciński i Obarski trafili na wiele lat do komunistycznego więzienia. Działania niepodległościowego podziemia zostały zatamizowane, nie udało się ich już skoordynować.

COFNIJ SIĘ